

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за академичната длъжност „доцент” по професионално направление 1.2. Педагогика (Педагогическа социология, Социална адаптация и дезадаптация), обявен от Факултета по педагогика при СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, брой 22/16.03.2021 г.

Член на научното жури: проф. д-р Бончо Вълков Господинов – СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Данни за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Дидактика“ на Факултета по педагогика при СУ „Св. Климент Охридски“ в Държавен вестник, брой 22 от 16.03.2021г. и е осигурен с необходимата аудиторна заетост. По конкурса има една кандидатура – на гл. ас. д-р Силвия Върбанова Върбанова.

2. Данни за участника в конкурса

Гл. ас. д-р Силвия Върбанова е завършила висшето си образование по специалност Педагогика във Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски” през 1981г. През 2006г. защитава успешно дисертация на тема „Социално-педагогически проекции на диференциацията в средното образование”, в резултат на което ѝ е присъдена образователната и научна степен „доктор” по научна специалност Теория на възпитанието и дидактика (05.07.01).

От 1983г. досега Силвия Върбанова работи във Факултета по педагогика на Софийския университет, катедра „Дидактика“ (последователно асистент, старши асистент, главен асистент).

Кандидатката е участвала в 9 научно-изследователски проекта, много от които международни, като в 2 от които е била координатор за СУ.

Гл. ас. д-р Силвия Върбанова е преподавател в общо 6 лекционни курса – 4 в бакалавърска степен и 2 в магистърска степен.

Според наукометричните показатели – 1574 точки при минимално изисквани 400, участникът в конкурса отговаря на минималните национални изисквания за заемане на научната длъжност доцент.

3. Научно-изследователска дейност

Гл. ас. д-р Силвия Върбанова има общо 34 публикации, като в конкурса за доцент участва с 20 от тях – 2 монографии, 3 учебни пособия (2 в съавторство, едно от които на английски език), 3 студии, 3 статии в реферирани и индексирани списания (2 от тях в съавторство и на английски език) и 9 статии и доклади в рецензирани и редактирани издания (1 от които в съавторство, а 2 на английски език).

Цялостният прочит на представените за конкурса публикации оформя впечатлението за траен и задълбочен интерес на кандидатката към проблемни области на педагогиката и на педагогическата социология в частност, свързани със същността на социализацията и основните фактори, които ѝ влияят (№№ 1, 2, 6, 9, 10, 17), социалната адаптация и дезадаптация (№№ 1, 4, 7, 8, 14, 17), отношението между различията в специфичните им измерения и равенството в образованието (№№ 2, 5, 6, 13), същност на идентичността и процеса на нейното изграждане (№№ 1, 3,), образователните постижения и техните детерминанти (№№ 5, 6, 13, 15), бърнаут синдрома в учителската професия (№№ 18, 19), характеристики, разновидности и ефекти влиянието на скритата учебна програма (№№ 9, 11), педагогика на ВУЗ (№№ 7, 20) и др.

При внимателното запознаване с представените за рецензиране публикации прави впечатление една съществена особеност и тя е, че много от публикациите са ярък израз на умението на автора да разкрива, анализира, представя и аргументира връзката между теория, изследвания и практика.

Това умение е убедително демонстрирано в хабилитационния труд – монографията „Индивидуалността в огледалата на постмодерното време“, в която в максимална степен проличават качествата на Силвия Върбанова като учен и изследовател.

В какво виждам значимостта на монографията? Всяко общество във всяко време има (или трябва да има) ясна представа за това каква личност, какъв тип човек иска да се формира чрез образованието, която представа обществото отправя към образованието като обществена поръчка. И тъй като в различните времена обществата са различни, то и представите им за желан тип човек са различни.

А тези представи, от своя страна, в много голяма степен зависят от това как обществата в различните времена възприемат и мислят себе си. В объркани, противоречиви, забързани, „трансформационни“ времена на различията като нашето е трудно (а може би невъзможно?) да се изграждат такива общи (обществени) представи. Затова и, както отбелязва Силвия Върбанова, „Осмислянето на основни характеристики на социалната трансформация е в основата на адекватни педагогически решения“. (с. 4) И още „Анализът на *постмодерното* като **съвкупност от практики** (в което е фокусът на настоящото разглеждане) в различните области и равнища на обществения живот е от значение за обмисляне на надеждни педагогически решения в новите условия.“ (с.10-11)

В това виждам основанията на автора да се заеме с анализа на това, как вижда себе си индивидуалността през огледалата на постмодерното съвремие и какви са педагогическите проекции на това възприятие. В директните и индиректни изводи от този анализ се крие, според мен, и значимостта на монографията.

Съдържателният обхват на текста е широк – от променените реалности в постмодерния свят, представени и анализирани през призмата на глобализацията, културната трансформация и индивидуализацията на обществения живот, през спецификата на социализацията в постмодерното време до съвременния прочит на нейните основни фактори. И в същото време текстът в неговата цялост е много ясно и точно фокусиран, целенасочен и с ясно послание за значимостта на педагогическия прочит на формулираните изводи.

Не мога да подмина и добре планираното и професионално осъществено емпирично изследване, както и професионално издържания анализ на резултатите от него.

Нещо, което също прави добро впечатление е много сполучливото интегриране на социологически, социолого-педагогически и педагогически анализ на постмодерното време и на индивидуалността в постмодерното време.

В монографията като цяло, както и във всички представени за рецензиране публикации проличават стилът и високото равнище на компетентност на Силвия Върбанова като изграден учен-изследовател, познаващ задълбочено интересуващата го проблематика както в теоретичен, така и в практически план.

4. Основни приноси

Според мен кандидатът прецизно и изчерпателно е формулирал приносите от научно-изследователската си дейност. Аз надали бих могъл да добавя нещо към тях и поради това изцяло ги приемам. Тук ще упомена само някои от най-съществените според мен.

1. Осъществено е задълбочено проучване и концептуално осмисляне на тенденциите, които в съвременната реалност определят характера на

влиянията в процеса на социализация на юношите и младите хора, проблемните области и възможните перспективи за успешно личностно развитие и ползотворна социална адаптация. Обхванати са различни идеи и разбирания на влиятелни учени, чиито анализи имат трайно влияние върху интелектуалните възгледи и практическите решения, многообразие от изследвания с голям обхват, проведени в последните години в България и в други страни и е приложено разнообразие от методи в собствените изследвания на автора.

2. Представен е сполучлив опит за концептуализиране на отношението социализация–социална адаптация в контекста на промените, обобщени са характеристиките на постмодерните страхове и на успешната адаптация. Систематизирани са промените, свързани с влиянието на факторите на социализация, обосновано е, че промените не са свързани с отслабването на ролята на отделните фактори, а с промяна на характера на влиянията.
3. Открити са тенденции във влиянието на социално-контекстуалните фактори върху различията в образователните постижения и успеха, влияние на когнитивната социализация в семейството, ефектите от кумулативните предимства в уменията и постиженията, ролята на образователния контекст и на индивидуалното поведение.
4. Разработени и апробирани са в рамките на международни проекти програми за обучение и квалификация за студенти, учители и професионалисти в системата за педагогическа и социална грижа, като след това елементи от тях са включени в действащите учебни програми в университетите, включени в проектите и в текущи тренинги с професионалисти.

5. Заключение

В заключение декларирам, че броят и естеството на публикациите на кандидатката и действителните приноси, съдържащи се в тях, които са несъмнени свидетелства за качеството ѝ на сериозен учен и изследовател, ми дават основание да предложа на членовете на научното жури **да изберат гл. ас. д-р Силвия Върбанова за „доцент”** по професионално направление 1.2. Педагогика (Педагогическа социология, Социална адаптация и дезадаптация), за нуждите на Факултета по педагогика при СУ „Св. Климент Охридски”.

30.06.2021г.

Автор на становището:

(проф. д-р Бончо Господинов)